

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2015

**DRAMATIESE KUNSTE
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

ALGEMENE OPMERKING VIR EKSAMINATORS/OPVOERDERS:

1. Kandidate moet na Dramatiese Kunste-teorie verwys en dit binne konteks van die toneelstuk wat bestudeer is, plaas. Volpunte kan nie toegeken word tensy die kandidate wys dat hy/sy die teorieë van die vak verstaan nie. Die antwoorde moet spesifiek tot drama as kunsdissipline spreek. Gebruik die Wat, Waar en Hoe met spesifieke voorbeelde uit die teks.
2. Die voorgestelde antwoorde is gewoonlik ver bo die vlak wat moontlik is vir kandidate in graad 11 en moet as stof vir ontwikkeling vir die merker/opvoeder gesien word.

Hierdie memorandum bestaan uit 37 bladsye.

AFDELING A: TEATER VAN REALISME**VRAAG 1**

Kandidaat verwys na die toneelstuk wat hulle bestudeer het vir realisme. Kandidaat moet die kennis van die teater van die realisme, sy konvensies en sy verhouding tot die voorgeskrewe teks aandui.

Die nasiener moet ook die diepte van die kandidaat se mening in die respons bepaal en ook die kandidaat se interpretasievaardighede van toepassing is op die stimuli en die reaksie daarvan ontleed.

Gebruik die volgende rubriek om kandidaat se antwoord te assesseer.

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	26–30	<ul style="list-style-type: none"> Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Versdienstelike optrede	21–25	<ul style="list-style-type: none"> Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	19–20	<ul style="list-style-type: none"> Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	16–18	<ul style="list-style-type: none"> Struktuur nie altyd logies. Demonstreeer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	11–15	<ul style="list-style-type: none"> Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	7–10	<ul style="list-style-type: none"> Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende Ontoereikend	0–6	<ul style="list-style-type: none"> Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. Irrelevant. Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

Kandidaat moet in staat wees om die totale begrip van die styl Realisme aan te dui. Die kennis moet 'n deeglike begrip van die konvensies van realisme insluit; wat wissel van die reëling van die intrige, die omgewing, karakters, ruimte en temas.

Die dramaturg kan **karakters** wat 'n sekere sosiale probleem in die gesig staar identifiseer. Die gehore word takties op 'n reis geneem as die karakter oplossings vir die probleem soek. Die reëling of struktuur van die drama kan gebruik word om die verbetering van die ontplooiing van die **plot deur 'n sekere reëling van gebeurtenisse binne die spel**. Die opstel moet reageer op vrae soos "Wat is die belangrikste motoriese moment wat die spel aan die jong sit en hoe skep dit konflik binne die storie? Wat is die konvensies van realisme wat gebruik word in die skep van geloofwaardige karakters? Bied die omgewing die gehoor met 'n realistiese omgewing wat geskik is om die probleem (**temas**) van die drama uit te beeld? Die as die konvensies van 'n **goed-gestruktureerde toneelstuk** oorweeg word, kan gevra word hoe die gebeure gerangskik word om die intrige en die omvattende **tematiese ontwikkeling** verseker?"

Daarom, moet die kandidaat sy/haar begrip van die woorde sleutel in die vraag kan inkorporeer (**die gebeure in die intrige, temas van die drama**) soos wat deur die betrokke realistiese konvensies bepaal word. Kandidaat gebruik dan die drama as 'n voorbeeld om die voorstelle of menings in hul reaksie te ondersteun.

Die volgende is 'n paar notas verbonde aan en die vorming van die belangrikste eienskappe/konvensies van realistiese teater:

- Realisme was 'n opstand teen die neoklassieke standarde bv. Romantiek.
- Rebelle teen die kunsmatige maniere en elitistiese snobisme.
- Teater, moet volgens hulle 'n spieël ophou na die natuur.
- Realisme gemik op die "likeness of life".
- Realistiese dramaturge wil hê dat die gehoor hul eie stryd verstaan en wil deernis skep vir die menslike toestand.
- Dialoog is soortgelyk in klank aan dié van 'n alledaagse gesprek.
- Instellings stem ooreen met die plaaslike.
- Die vierde muur word verwyder en gehore kan 'n kry op die lewensomstandighede van die alledaagse mens.
- Landskappe beeld gewone lewensomstandighede uit.
- Kostuums verteenwoordig die status van karakter.
- Gehore identifiseer met die hoofkarakter, want hy is uit die alledaagse lewe.
- Protagonis kan verleë en sprakeloos in die aangesig van konflik wees.
- Temas bied altyd 'n stof tot nadenke met morele en sosiale kwessies.
- Karakters in 'n realistiese spel is individue waarmee ons gedagtes en gevoelens kan vergelyk as hulle sin maak van die lewe.
- Die katarsis van hierdie genre is dat elke lid van die publiek is om 'n begrip van sy of haar eie stryd te kry en voel deernis kry vir die stryd van ander.
- Die dramas is betrokke by die alledaagse sosiale vraagstukke met die doel om die antwoord te verskaf.

Nasieners moet die kandidaat se vlak van begrip oorweeg in die beoordeling van hierdie vraag. Kandidaat hoef nie die bogenoemde feite woordeliks weer te gee nie, aangesien dit slegs as die riglyn dien.

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: SUID-AFRIKAANSE TEATER**VRAAG 2**

- 2.1 Daar is baie sosiale kwessies wat die kandidaat in hulle antwoord kan bespreek. Hierdie kwessies moet egter relevant wees tot die wêreld van die teks en tot Suid-Afrikaanse Teater Geskiedenis relevant wees.

Kandidaat kan die volgende kwessies te bespreek:

- Kulturele kwessies en verdraagsaamheid daarvan (hindernisse)
- Kwessies rondom die idee van die vind van 'n identiteit rondom die Suid-Afrikaanse wette van die verlede
- Skeiding of segregasie
- Die herstel van taal as 'n middel van kulturele identiteit
- Die groter omvang van politieke identiteit in Suid-Afrika
- Kolonisasie
- Sosiale kwessies rondom armoede, werkloosheid, ens.

Oorweeg die studie van die teks en die klaskamer besprekings as fokuspunt in die kandidaat se reaksie.

Ken 'n punt toe vir die genoemde probleem en 'n punt toe vir die verduideliking ook daarvan.

(5)

- 2.2 Die meerderheid Suid-Afrikaners het gevoel dat die vorige bedeling nadelig vir hulle was. Kolonisasie het die meeste kulturele beïnvloed en het hulle waardestelsel geïnfiltreer. Dit het 'n negatiewe impak op die ander gemeenskappe gehad.

Baie voel dan asof hul identiteit binne die omstandighede van die afgelope tyd vervaag. Dit was deur kuns wat die ander Suid-Afrikaners hul stemme te laat hoor wou. Die herstel en onderhoud van taal, die mobilisering van die mense wat aan 'n kultuur te behoort en die beweging om die bewussyn van kulture en die mense binne die kultuur te laat herleef; Dramaturge wou om uit te roep om trots en 'n gevoel van samehorigheid en identiteit bewerkstellig.

Kandidaat mag hul argument op die bogenoemde voorstel baseer. Merk met diskresie.

Ken 'n punt toe vir 'n verklaring en 'n verduideliking/voorbeeld gegee.

(5)

- 2.3 Alternatiewe teater is die soort teater wat in kontras met die hoofstroom teater staan; dit is dikwels van 'n revolusionêre en eksperimentele aard.

(2)

2.4 Punte toegeken word vir TWEE verskille wat die kandidaat in hulle antwoord gee.

Kandidaat mag verskille tussen die twee tipes teater-ruimtes volgens die volgende riglyne aandui.

Staatsbeheerde teater-ruimte:	Alternatiewe teater-ruimtes:
<ul style="list-style-type: none"> • Aanvanklik gebou vir wit Afrikaanssprekende akteurs en maatskappye van Afrikaans en Engelssprekende akteurs. • Hulle het nie toegelaat dat enige nuwe Afrikaanse werk of openlike politieke inhoud aangebied nie. • Materiaal daarin uitgevoer moes vooraf nagegaan word vir die evaluering van gehoorgesiktheid voordat dit toegelaat is in hierdie ruimtes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gebou vir kunstenaars wat nie toegelaat is om te werk in die staatsteaters op te voer nie. • Revolusionêre en eksperimentele werk is toegelaat. • Materiaal hoef nie noodwendig nagegaan te word vir die gehoor gesiktheid aan die regeringswette nie.

Punte word vir enige TWEE gedetailleerde verskille toegeken. (4)

2.5 Kandidaat verdien 'n punt vir die titel en 'n punt vir die dramaturg. (2)

- 2.6 Nasiener moet voorgeskrewe teks en die internasionale invloede rondom dit oorweeg. Kandidaat moet kennis en begrip van die teks aandui soos beïnvloed deur ander internasionale tendense.

Gebruik die volgende rubriek om die kandidaat se respons te beoordeel.

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdienstellige optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(10)

2.7 Nasiener moet die kandidaat se vermoë om met die karakter te identifiseer en die karakter van die voorgeskrewe teks akkuraat te analiseer in konteks van die vraag oorweeg. Beoordeel ook die kennis van die teks en die kennis van die elemente van toneelskepping wat die besondere struktuur van die spel verhoog.

Gebruik die volgende rubriek om die respons van die kandidaat te beoordeel.

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	6–8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdienstlike optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstree 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. • Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	2	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	1	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(8)

- 2.8 Nasiener moet diskresie gebruik in die beoordeling van die kandidaat se respons op hierdie vraag. Oorweeg die kandidaat se taalvermoë en die waardering van die vak 'Dramatiese Kunste'. Wat is hulle eie opinie en wat is hulle mening oor die Suid-Afrikaanse teater geskiedenis.

(4)

TOTAAL AFDELING B: 40

AFDELING C: Kontemporêre Pan-Afrikaanse Teater **OF**
 Elizabethaanse Teater **OF**
 Teater van die Verre Ooste **OF**
 Kontemporêre Amerikaanse Teater **OF**
 Ekspresionistiese Teater

VRAAG 3: KONTEMPORÊRE PAN-AFRIKAANSE TEATER

- 3.1 'n Tradisionele of legendariese storie oor 'n 'godheid' of held of gebeurtenis met of sonder 'n bepaalbare feit of verduideliking, veral oor gode of "demigods." Dit verduidelik gewoonlik 'n praktyk, 'n rite of 'n natuurlike verskynsel. (2)
- 3.2 Nasioners moet die volgende riglyne in die beoordeling van die kandidaat se respons oorweeg:
- Die grense tussen die gehoor en die akteur is nie altyd duidelik nie; daar is geen definitiewe ouditorium of speelruimte.
 - Die gehoor neem deel aan die optrede.
 - Die gehoor kan sing en vorm deel van die koor.
 - Maskerades beweeg tussen die gehore, dans, sing en doen voordrag van gedigte of verhale regdeur die dorp.
 - Die gehoor sal soms net op gepaste tye ietwat formeel op die optrede reageer.
 - Ken punte toe vir die begrip en die gebruik van taal. (6)
- 3.3 Hier is die riglyne om 'n paar van die eienskappe van Afrika-teater te identifiseer:
- Dit is 'n ritueel en simboliese drama-vorm.
 - Dit is 'n deelnemende en publieke produksie.
 - Dit het 'n musikale basis.
 - Daar is 'n sterk tradisie van mondelinge vertelling.
 - Die dansvorme is kenmerkend, nie net hul fisiese eienskappe nie, maar in hul funksie binne die totale optrede. (5)
- 3.4 Die kandidaat moet in ag geneem word en verdraagsaamheid moet in hierdie vraag gebruik word. Gewoonlik sal die kandidaat oor 'n tradisionele praktyk skryf wat gebaseer is op sy/haar onmiddellike gemeenskap.

Oorweeg die eienskappe van Afrika-teater by die beoordeling van hierdie respons. Die kandidaat se antwoord moet kennis dra van Afrika-teater as 'n tradisionele optrede en eienskappe wat dit geskik maak om onder drama bespreek te kan word.

Ken punte vir die geldigheid van die kandidaat se respons toe en die praktiese waarde daarvan as 'n ander vorm van Afrika-teater. Dit moet die spore van die mondelinge tradisie en rituele teater dra.

Gebruik die rubriek om reaksie van kandidaat te oordeel:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteike optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(10)

3.5 Een punt vir die titel en een punt vir die korrekte naam van die dramaturg (2)

3.6 Omdat Afrika-Teater is meestal publiek in terme van die verhoog; oorweeg kandidaat se motivering vir plasing daarvan op enige ander tipe stadium.

Gebruik die volgende rubriek om kandidaat se respons te beoordeel:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteleike optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(10)

3.7 Nasieners moet metodes van voorbereiding vir akteurs ingedagte hou wat in die graad 11-kurrikulum ingesluit is. Kandidate kan verwys na óf Stanislavski of Grotowski se metodes van karaktervoorbereidings.

Gebruik diskresie; kandidaat moet begrip en kennis van die dissipline by die voorbereiding van 'n karakter vir 'n produksie kan wys.

Oorweeg ook die geskiktheid van die voorbereidings-metode wat in die sin gekies is.

(5)
[40]

OF

VRAAG 4: ELIZABETHAANSE THEATRE

- 4.1 'n Tragedie is 'n genre wat bestaan uit 'n kombinasie van verhoogde emosies, 'n gevoel van die heldin of held sukkel teen die noodlot, die seëviering van die menslike gees, die intense morele kwessies, die geweld en bloedvergieting. Soos in *Macbeth*, *Othello*, *Hamlet*, *Romeo and Juliet*, *Julius Caesar* en ander.

Ken punte toe vir die verduideliking en 'n punt vir die voorbeeld. (4)

- 4.2 Beskou die volgende uit die kandidaat se respons en ken 'n punt toe vir elke genoemde feit.

Elizabethane sou plakkate gebruik en ook deur die vlieg van 'n vlag bokant die teater. Hulle het ook drie trompet basuine om 2 uur gehad om die aanvang van die spel aan te kondig. (3)

- 4.3 Die *Globe Theatre*-gehore:

- Die 'onderlinge' sou 1 pennie betaal om in die 'jaart' van die *Globe*-teater te staan.
- Die burglary sou betaal om in die galerye te sit en sal dikwels met behulp van kussings meer gemaklik wees!
- Die edelmannen kan die spel van 'n stoel op die kant van die *Globe* stadium bekyk.
- Mans en vroue het die produksie bygewoon maar dikwels het die gesiene, wel-af vroue 'n masker dra om hul identiteit te verberg.
- Die dramas was uiters gewild en het groot gehore na die *Globe* gelok - die gehoor kapasiteit was meer as 1500 mense, en hierdie getal is verhoog tot 3000 wanneer mense vermenging buite die perseel bymekaargekom het. In 1599, het Thomas Platter 'n opname van die toegangsfooie in sy dagboek aangeteken:
- Daar is afsonderlike galerye en daar staan 'n persoon meer gemaklik en kan boonop sit, maar 'n persoon betaal meer daarvoor.
- Enige iemand wat op die vlak staande bly betaal slegs een Engelse pennie, maar as hy wil sit, word hy by 'n verdere deur ingelaat en betaal hy nog 'n pennie. As hy graag op 'n kussing op die mees gemaklike plek wil sit waar hy nie net alles goed sien nie, maar ook gesien kan word dan gee hy nog 'n Engelse pennie by 'n ander deur. En in die pouse van die komedie word kos en drank onder die mense rondgedra en kan 'n persoon dus teen sy eie koste homself verder geniet.

Ken punte toe vir die verskillende plekke in terme van die gehoor se sitplekplan soos genoem. Ken ook punte toe as die kandidaat die verskillende klasse en hul plek in die sitplekplan van die Elizabethaanse teater aangedui het. (8)

- 4.4 EEN punt vir die titel, EEN punt vir die korrekte naam van die dramaturg. (2)

- 4.5 Nasieners moet die standaard akteursvereistes van die Elizabethaanse teater oorweeg. Oorweeg die volgende:
- Akteurs moes opgevoed word en in staat wees om te lees
 - Die akteur moet in staat wees om te sing, 'n musiekinstrument te speel, swaard-gevegte te doen en baie energieke gedigte voor te dra
 - Akteur moet fisies fiks en rats wees om aan die eise van die werk te voldoen.

Ken punte toe as kandidaat hierdie soort kennis in hulle respons aandui en vir die toepassing van hierdie kennis tot die voorbereiding van 'n karakter uit die voorgeskrewe teks. (5)

- 4.6 Kandidaat toon die genre waartoe die voorgeskrewe teks behoort. Oorweeg of die kandidaat die genre opsigself verstaan en ken punte toe vir die ontleding van die genre in verhouding tot die teks. Kandidaat moet in staat wees om 'n paar elemente van die drama te noem wat geskik is vir die genre waarin hy melding maak. (8)

- 4.7 Die dramaturge mag dalk geïnspireer word deur die werklike sosiale elemente van die Elizabethaanse gemeenskappe. Kwessies soos nasionalisme, die opkoms van kapitalisme en die val van die feodale stelsel, godsdiens en die konflik tussen die Katolieke en Protestante kan gebruik word.

Oorweeg die kandidaat se kennis van die historiese agtergrond van die Elizabethaanse teater en ook hoe dit kan die dramaturge van daardie tyd kan geraak het.

Gebruik die volgende rubriek om te help met die assessering van hierdie vraag:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteelike optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(10)
[40]

OF

VRAAG 5: TEATER IN DIE VERRE-OOSTE

- 5.1 Ken punte toe vir die genoemde rol en 'n punt vir die verduideliking.
- Manlike rol (sheng): van ou manne en swak tot magtig. Dit het staatsmanne, skoliere, geliefdes, krygers en ander heldtipes ingesluit. Die rolle sluit akrobate en vegters in, en diegene wat tot sang en dans beperk is.
 - Vroulike rolle (tan): Dit is onderverdeel in ses soorte; deugsame vrou of geliefde, Kokette, vegter diensmeisies, jong ongetroude meisies en bouse vroue.
 - Geverfde gesigsrolle (ching): hierdie rolle word gekenmerk deur uitgebreide geverfde gesiggrimering. Hulle sluit gode en ander bonatuurlike wesens, howelinge, krygers en bandiete. Hul basiese eienskap is dat hulle windmakerig is en bonatuurlike krag het. Die rolle word onderverdeel in goed en kwaad en of hulle moet betrokke raak in gevegte en gimnastiek.
 - Narrolle (ch'ou): dit is die mees realistiese karakters. Hulle praat in die alledaagse taal en is vry om te grap en improviseer. Hulle mag dienaars, sakemanne, tronkbewaarders, horlosiemakers en twissieke of soldate wees. Hulle moet goed wees in mimiek en gimnastiek.

(8)

- 5.2 Beskou die volgende uit die kandidaat se respons:

Noh-teater	Kabuki-teater
<ul style="list-style-type: none"> • Drama is emosioneel. • Die draaiboek skep 'n ruimte vir choreografiese bewegings. • Daar is 'n koor. • Taal is poëties. • Die draaiboek is kort, maar vertonings duur vir ure. • Die kyogen is gebruik as komiese verligting en het dialoog gebruik. • Het 'n musikale natuur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Die dramas is verdeel in drie tipes; 'jidai kyogen', 'sewamono', 'shosagoto'. • 'n Mengsel van komedie en ernstige drama. • Spel is lank, agt ure. • Gewoonlik twee vertonings per dag.

Ken punte toe vir enige drie vergelykings wat die kandidaat se reaksie aandui.

(6)

- 5.3 Nasiener moet die volgende riglyne vir assessering by die reaksie van die kandidaat oorweeg:
- Noh-akteurs het hulle hele lewe lank opleiding.
 - Sommige akteurs begin so jonk as drie jaar.
 - Die opleiding is 'n voortdurende proses en vir 'n lang ure.
 - Akteurs leer om te dans, te sing en hoe om verskillende instrumente te bespeel.
 - Die akteur moet 200 Noh-produksies memoriseer deur die onderwyser 'mond-tot-mond' na te boots'.

(6)

5.4 Oorweeg die volgende riglyne:

- Musiek is 'n integrale deel van Kabuki.
- Elke toneel word deur musiek begelei.
- Gesproke gedeeltes hou verband met musiek.
- Byklanke word gebruik.
- Houtklappers word gebruik om die begin en die einde van 'n Kabuki-produksie aan te dui.
- Musiek word in ritmiese *staccato*-patrone herhaal.
- Houtklappers word ook as perkussie gebruik.

Oorweeg kandidate se algehele begrip van die gebruik van musiek in Kabuki-teater. (8)

5.5 EEN punt vir die titel en EEN punt vir die korrekte naam van die dramaturg. (2)

5.6 Kandidate reageer volgens die voorgeskrewe teks. Nasieners moet die kandidaat se kennis van die karakters in 'n Verre Ooste drama wat hulle bestudeer het oorweeg en of dit onder Noh, Kabuki of teater van China val.

Gebruik die volgende rubriek om die kandidaat se respons te beoordeel

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9-10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteelike optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6-7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0-2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(10)
[40]

OF

VRAAG 6: KONTEMPORÊRE AMERIKAANSE TEATER

6.1 Die Amerikaanse Droom is die geloof van die onbeperkte geleentehede beskikbaar in Amerika. In hierdie visie is almal vry en gelyk. Niemand is verdruk of honger, en niks kan 'n persoon met die vermoë om te werk en, wat bereid is om hard te werk weerhou daarvan om sy of haar posisie in die lewe te verbeter nie.

Die riglyn is 'n begrip van die idee van die Amerikaanse droom; die nasiener moet dit oorweeg van uit die kandidaat se respons. Die begrip moet vergesel word deur 'n begrip van hoe hierdie droom die temas van Amerikaanse Teater en ook die karakters (die mense) geraak het. (6)

6.2 Oorweeg enige drie van die volgende:

- Beide lande is 'ontdek' deur die Europese ontdekkingsreisigers (Christopher Columbus en Bartholomias Dias).
- Die vorige eis van die mense wat daar was die lewe vir eeue is nie erken nie.
- Die Amerikaanse burgeroorlog, die stryd teen apartheid.
- Formele teatertradisies is in beide lande ingesluit.
- Daar was 'n groot instroming van immigrante na beide lande.
- Immigrante het na die binneland van beide lande uitgebrei waar hulle natuurlike hulpbronne in die binneland ontdek het. (Goud in Kalifornië en Johannesburg, diamante in Kimberley, ens.).
- Nuwe stede is gebou.
- Teater tradisies van die weste het ook in beide lande gefloreer aangesien meer immigrante ingetrek het. (6)

6.3 'n Konsep opgestel deur die Groep-Teater waardeur hulle geglo het dat teater gebruik kan word om opstande in die samelewing te begin. (3)

6.4 Lee Strasberg (1)

6.5 In die 'privaat oomblik', repeteer akteurs oor hoe om privaat te wees aan die voorkant van 'n klas. (2)

6.6 EEN punt vir die titel en EEN punt vir die korrekte naam van die dramaturg. (2)

- 6.7 Kandidaat reageer op die vraag met verwysing na die voorgeskrewe teks. Hul respons moet 'n intense begrip van die historiese aspekte van die drama aandui en moet die styl en elemente van die teater van daardie tyd analiseer. Verder word van die kandidaat verwag word om die aspekte van die drama met hierdie kennis te verbind.

Gebruik die volgende rubriek om die kandidaat se respons beoordeel.

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9-10	<ul style="list-style-type: none"> Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteleke optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6-7	<ul style="list-style-type: none"> Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> Struktuur nie altyd logies. Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseer, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0-2	<ul style="list-style-type: none"> Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. Irrelevant. Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

- 6.8 Daar word verag dat die kandidaat in staat sal wees om die invloed van die sosio-politieke aspekte van die dramas en ook te analiseer hoe dit die boodskap van die drama beïnvloed. Oorweeg die volgende riglyne.

Gebruik die volgende rubriek om die kandidaat te evalueer.

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteleke optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(10)

Kandidaat moet die kwessies in terme van die politieke en historiese agtergrond van die drama wat hulle bestudeer het ken. Hulle moet ook in staat wees om te wys hoe die toestande die verhouding tussen die karakters in die drama beïnvloed het en na watter tema van die drama hulle verwys.

Byvoorbeeld, in Arthur Miller se 'The Crucible', word gehore bekendgestel aan 'n reeds opgemorsde Salem. Die Salem wat nog nooit vantevore was nie. Die verhoudings van die karakters is van 'n volk van 'n gemeenskap wat mekaar skynbaar vir 'n baie lang tyd ken. Hulle is 'n gemeenskap wat lank genoeg in Salem bly om van die veranderinge te getuig en om aannames oor die oorsaak van die agteruitgaande gemeenskap te maak.

Die regering van Salem, deur sy eie ritueel word gelei uit hoofde van 'n fanatisme en absolute godsdienstigheid. Die gemeenskap word gelei deur godsdienstige leiers. Morele en die samelewing se waardes word gesentreer op die baie basiese beginsels van die godsdienstige wet. Karakters is dus die volgelinge en die leiers van die gemeenskap, die gronde waarop die belangrikste temas en konflikte van die drama gebaseer is. Paranoia sypel deur die gemeenskap as die lede mekaar blameer vir die histerie. Spanning styg, beskuldigings word gemaak, aannames en vermoedens is aan die orde van die dag in hierdie relatiewe naby-gemeenskap. Dit was in die tyd toe daar 'n opstand was teen kommunisme; die McCarthyisme, die terugstelling van vermeende kommuniste sonder enige redelike bewyse; wat ons sien in die Salem heksejagte waar die lede van die gemeenskap daarvan beskuldig word en teruggestel word sonder enige geldige bewyse.

Abigail en John Proctor se verhouding is verwoes, eerstens, deur die wet van owerspel, dan deur die samelewing. Die intrige verdiep as dit ook in die regsbank gebruik word om John te straf. Dit was egter 'n oorlewingsinstrument wat gebruik word deur Abigail self gebruik word om self die situasie van die vasberade regsbank te oorleef. Die temas van die waarheid en leuens, reputasie, ens. is 'n duidelike gevolg van die politiek vs. karakter.

Dit is te danke aan die sosio-politieke omstandighede, rondom Salem en die groter Amerika, dat die besluite wat geneem is deur die karakters in verhouding tot ander karakters die temas in 'The Crucible' vorm. Die stryd om die mag, tirannie, Onkunde, Goed teen Kwaad, Geloof vs. Skynheiligheid en dweepigtegheid, suiwering, paranoia, reputasie en integriteit en waarheid vs. leuens. Die temas voorkom wanneer die karakters probeer om die politieke en sosiale omstandighede van die tyd te oorleef. Reputasie is op die spel, mense is op soek na mag en die ongelukkige word gestraf in die proses. Al hierdie karakters is 'n voorstelling van 'n samelewing as die oorsaak van die skynbare histerie.

Oorweeg die kandidate se vlak en ervaring wanneer jy hierdie vraag evalueer.

(10)
[40]

OF

VRAAG 7: EKSPRESSIONISTIESE TEATER

- 7.1 7.1.1 Kandidaat gebruik hul kennis van die Realisme en Ekspressionisme soos bespreek in die klas sessies. Hulle verwys na die drama wat hulle bestudeer het. Oorweeg die volgende voorstelle:

Ekspressionistiese Teater	Realistiese Teater
<ul style="list-style-type: none"> Die wêreld word gesien soos deur die abstrakte denke van die dramaturg. 	<ul style="list-style-type: none"> Gee 'n voorstelling van die waarneembare wêreld soos dit is.
<ul style="list-style-type: none"> Die verhoog is 'n wêreld van drome. 	<ul style="list-style-type: none"> Die verhoog is die spieël van die werklike wêreld.
<ul style="list-style-type: none"> Rekwisiete is min en simbolies. 	<ul style="list-style-type: none"> Die dekor is 'n ware voorstelling en dit is toegepas in die letterlike sin.
<ul style="list-style-type: none"> Die wêreld word deur die sielkundige wêreld van die karakter beskou. 	<ul style="list-style-type: none"> Die boks-stel en die onsigbare vierde muur gee die gehore die kans om in die lewens van die karakters in te loer.
<ul style="list-style-type: none"> Kostuums word simbolies gebruik om by die droomagtige staat van die drama te pas. 	<ul style="list-style-type: none"> Kostuums is akkuraat tot die karakter se denkwêreld binne die wêreld van die drama.

Gebruik die volgende rubriek as 'n merkriglyn:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	6–8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdienslike optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. • Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	2	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	1	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskaf en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(8)

7.1.2 Oorweeg die volgende in die kandidaat se respons:

- Die term is toegepas op 'n spesifieke benadering tot anti-realisme te beskryf
- Hulle probeer om die indruk van die omringende wêreld te reproduseer, ekspressioniste kunstenaars probeer nie om die werklikheid oor te dra nie, hulle wys eerder dat die subjektiewe emosies en reaksies op die omgewing en gebeurtenisse
- Hulle het geglo dat daar geensins so iets was soos die absolute waarheid nie.
- Fundamentele waarheid word binne die menslike natuur gevind
- Hulle het geglo dat daar 'n verborge werklikheid is wat bestaan uit geheime en begeertes uit die onderbewussyn.

Oorweeg die riglyne in die kandidaat se respons en die kennis van die voorgeskrewe teks.

Gebruik die volgende rubriek as 'n merkriglyn:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	6-8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdienstelike optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. • Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	2	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	1	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

(8)

7.2 EEN punt vir die titel en EEN punt vir die korrekte naam van die dramaturg. (2)

7.3 7.3.1 Kandidaat bespreek die politieke situasie wat verband hou met die voorgeskrewe teks. (5)

- 7.3.2 Kandidaat gebruik hul kennis van die voorgeskrewe teks en is in staat om voorbeelde uit die drama te gee om hulle antwoorde te ondersteun.

Gebruik die rubriek en die volgende notas om die kandidaat te beoordeel:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteleke optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

Kandidaat moet die eienskappe/konvensies van Ekspressionisme ken, asook die uitdagings van die karakters 'in terme van die Ekspressionistiese teater en sielkundige toestand van die karakters. Die ekspressionistiese karakters word altyd gekonfronteer met die harde werklikheid waarop hulle hul individualiteit verloor. Hulle is die gewone man en die naamlose. Kandidaat moet die situasie van die karakter in die drama verstaan en feite verskaf gebaseer op die konvensies van die Ekspressionistiese Teater in die teks.

Nasieners moet die kandidaat se vermoë om die Ekspressionistiese teorie toe te pas op die voorgeskrewe teks, sowel as die identifisering van die styl in 'n teks beoordeel.

(10)

- 7.4 Merkers moet die styl van toneelspel wat verband hou met die Ekspressionistiese teater oorweeg en ook hoe die kandidaat dit toegepas ten einde by die antwoord uit te kom. Oorweeg die volgende notas as voorstelle oor waarop kandidate se reaksie gebou kan word.

Ons moet die gebruik van die karakters in 'n ekspressionistiese drama verstaan, aangesien dit die middelpunt van die voorgeskrewe teks vorm. Natuurlik, hoef die kandidaat nie die onderstaande woordeliks in hulle antwoord weer te gee nie. Dit is die rol van die merker om die basiese beginsels of algemene tendense in die essensie van Ekspressionistiese karakters te oorweeg en ook skeep van hierdie karakters op grond van 'n dramatiese vaardigheid, naamlik toneelspel te bekyk.

Die karakters wat in ekspressionistiese teater speel, is dikwels sonder name, gewoonlik onpersoonlike tipes soos 'Gentleman in black', 'die Billionaire' ens. Die hoofkarakters is dikwels komplekse karakters en die handeling word deur hul oë beskou. Ander karakters is nie sielkundig kompleks nie en word dikwels simbolies hanteer. Daar is 'n groot sin van oordrewe emosies wanneer dit by die optredes van die ekspressionistiese karakters kom. Die toespraak is in staccato met die doel om die spreker (akteur) van die werklikheid te skei en om dit minder menslik en ook die bevordering van die droom-agtige atmosfeer te maak.

Die toneelstuksestyl moet die ruimte en die geïllustreerde styl van Ekspressionistiese drama in gedagte hou. Die verhoog het nie 'n boks-stel nie en het liewer gefragmenteerde stel, verwronge beelde, karige dekor eienaardige beligting.

Kandidaat moet in hul antwoord wys dat hulle die konsep van die karakters binne Ekspressionistiese tekste verstaan en dat hulle in staat is om karakterisering toe te pas op die standaard doelwitte binne die konvensies van die ekspressionistiese teater. Kandidaat kan ook metodes van enige ander praktisyns gebruik om die karaktervoorbereiding proses te verduidelik, mits hulle in die gebruik van karakters in Ekspressionistiese teater in gedagte hou.

(7)
[40]**TOTAALAFDELING C: 40**

AFDELING D: TEATERGESKIEDENIS, PRAKTIESE KONSEPTE, INHOUD EN VAARDIGHEDE

VRAAG 8

- 8.1 8.1.1 Die twee gesigte verteenwoordig die genre van komedie en tragedie. (2)
- 8.1.2 Tragedie is 'n genre in drama wat bestaan uit moedige, edel karakters wat groot struikelblokke, ekstern of intern moet konfronteer. Die karakters word gewoonlik gekenmerk deur dapperheid. Tragedie beklemtoon ook die menslike lyding, slegte eindes, daar is selfbejammering en vrees, die mens vs. die noodlot. Tragedie bied hoop, maar beklemtoon beperking van die menslike toestand.
- Komedie beklemtoon hernuwing van die menslike natuur. Daar is 'n algemene hoë gees, intellektuele dialoë, viering van die lewe, die kritiseer van dwaasheid, self-misleiding en selfvoldaanheid. Ons sien die mens as 'n dwaas, maar indien sommige hernuwing, aangebied word meestal humoristies. (2)
- 8.2 Jerzy Grotowski: beïnvloed deur Asiatiese teaterpraktyke wat beide dissiplines bereik die psigofisiese opleiding deurdat akteurs hul liggame gebruik as die organisme van die optrede en dramatisering. (6)
- 8.3 Oorweeg die volgende uit die kandidaat se respons:
- Tradisionele teateruitruimtes is geïgnoreer deur Grotowski met 'n voorkeur vir kamers en geboue.
 - Hy sien min behoefte vir 'n tradisionele verhoog vir dramatisering of beplande gebou uitsluitlik vir teateroptredes.
 - Grotowski se werk was 'n intense verkenning van die verhouding tussen die deelnemer en toeskouer.
 - Sy doel was om die skeiding tussen die akteur en die gehoor te verwyder en om gemeenskap tussen die twee te stig.
 - Akteurs het tipies met die toeskouers aan baie kante opgetree.
 - Enige drie verduidelik. (6)
- 8.4 Oorweeg die kandidaat se waarde van drama as vak, hul ervaring en begrip van die basiese beginsels van drama.
- Kandidaat gebruik ook hul ervaring om hul leer en die waarde van die lesse in drama te verduidelik in vergelyking met ongeskoolde optrede.
- Ken punte toe vir motiewe en ook vir die implikasie in terme van die ervaring van kandidate. (4)

[20]

TOTAAL AFDELING D: 20

AFDELING E: PRAKTIESE WERK

Beantwoord SLEGS EEN vraag uit die volgende vrae.

VRAAG 9: Stem en Fisiese Werk OF VRAAG 10: Lewendige Optredes OF VRAAG 11: Die Rol van die regisseur OF VRAAG 12: Die Rol van die Ontwerper

VRAAG 9: STEM EN FISIESE WERK (KEUSEVRAAG)

9.1 STEM

9.1.1 Kandidaat moet reageer op die vraag deur te verwys na hul praktiese uitvoering. In hul antwoord: moet hulle in staat wees om 'n begrip van die doel van stilte en pouses in die produksie van spraak en in die lewering van 'n stemboodskap en emosie aan te dui.

Die vyf hoofipes van pousering in versproduksie wat algemeen in dramavertonings gebruik word is soos volg (oorweeg die kandidaat se redenasievermoë in die assessering van die onderstaande voorstelle):

- Grammatikale of Sinspouse
- Opskortende pouse
- Sesuur pouse
- Metriese pouse
- Pouse vir effek

Hier is 'n paar besonderhede wat verband hou met die bogenoemde voorbeelde van pouses in spraak.

Grammatikale of Sinspouse

Dit is die soort pouse wat opgeroep deur die leestekens van geskrewe toespraak in 'n skriftelike produksie materiaal, punte, kommas, ens./waar ons punktiasie sien, moet ons rus/pouse neem. Die kern van hierdie soort pouse is om die akkurate betekenis van die skriftelike produksie materiaal weer te gee soos beplan is deur die dramaturg of digter, ens.

Opskortende pouse

Hierdie soort pouse word gebruik waar die sin van die eerste reël oorbeweeg na die volgende reël, gewoonlik in 'n opvolgende reël of in 'n enjambement.

Die pouse gebruik word om aan te dui dat die einde van 'n lyn bereik is, maar dat geen asemteug geneem moet word nie as die aangesien betekenis van die lyn ononderbroke voortgaan. Die pouse "is net 'n effense oordenking op die laaste woord of lettergreep.

Sesuur pouse

Meestal gevind in die uitvoering van 'n vers/gedig, is dit die natuurlike afbreekpunt wat die stem maak in die groot meerderheid van die langer versreëls van die gedig terwille van die ritme.

Metriese pouse

Hierdie pouse, in teenstelling met die caesural pouse, is 'n integrale deel van die metriese patroon, met ander woorde die pouse vorm 'n noodsaaklike deel van die ritme van die versreël.

Breek vir effek

Dit sluit emosionele en dramatiese pouses in. Dit kan ook gebruik word om te maak woorde te laat uitstaan om die opbou na die klimaks te bevorder. Hierdie pouse kan toegepas word, hetsy voor of na die woord wat dit beklemtoon. (6)

- 9.1.2 Enige EEN artikulasie oefening met 'n beskrywing:
- Artikuleer die “ng” klank van die woord “gehang” Hierdie klank word met die tong en sagte verhemelte saam geproduseer. Dit bied weer ‘teen druk’, terwyl dit ook die van die oorgang tussen die onderste en boonste registers (borsstem en kopstem) makliker maak.
 - Kom in die basiese stand en, hou jou oë gesluit. Asem in deur jou mond in jou vet, pap, ontspanne maag. Asem uit deur jou mond en soos jy dit doen, sê jou vokale kontrole. Maak 'n nota van hoe ontspanne jou stem klink, waar dit geplaas is, en hoe ryk dit was. Haal stadig asem – asem diep in en uit.
 - Ewy Taai Toffee
Kou! Vind al die moontlike bewegings: op en af, aan die ander kant, ken uit/ken in, toffie vas, 'n groot toffie stuk wat oplos in 'n klein stukkie, verskillende areas van die mond. (2)
- 9.1.3 Ten einde verskillende stemklanke te produseer, moet die vokale meganisme die resonansies van die vokalekanaal wat die kenmerkende vokale formante produseer beheer. As die vokalekanaal as 'n resonansieholte wees, dan kan dit gesien word dat die posisie van die tong, die gebied van die opening van die mond, en enige veranderings wat die volume van die holte invloed sal die resonansie retune. (2)

9.2 Fisiese werk

9.2.1 Die kandidaat reageer op hierdie vraag deur begrip te toon van Jerzy Grotowski se metodes:

Optree in die styl van "Poor Teater" plaas klem op die fisiese vaardigheid van die kunstenaar en gebruik rekwisiete vir transformasie na ander voorwerpe, en dit is soms van groot belang. (4)

9.2.2 Nasieners moet kandidaat beoordeel op grond van hul begrip van fisiese teater en die konsep van die liggaam as 'n instrument. Kandidaat moet ondersteuning bied deur die gebruik van voorbeelde soos versoek deur die vraag. (4)

9.2.3 Beserings, spanning, ongemak, die vermoë om te ontspan, ens. (2)

[20]

OF

VRAAG 10: LEWENDIGE OPVOERING (KEUSEVRAAG)

10.1 Gebruik die volgende rubriek om die kandidaat se respons te beoordeel:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	16–20	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdienselike optrede	14–15	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	12–13	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	10–11	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	8–9	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–5	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant'. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

Nasieners moet kandidaat se verslag beoordeel in ooreenstemming die volgende as 'n riglyn. Hou natuurlik die kandidaat se ervaring in gedagte.

Oorweeg die volgende:

- Kandidate se verslag word duidelik bespreek.
- Daar is 'n duidelike verslag volgens die instruksies van die vraag.
- Die verslag moet 'n sekere omvang van leer (aandui Dramatiese Kunste, Breë onderwerp 1 en 2; Persoonlike Hulpbronontwikkeling, Dramatisering en Optrede).
- Die verslag moet die begrip van drama konsepte met betrekking tot optrede en die ruimte van die optrede aandui.
- Die kandidaat moet die proses ken van die skep van die produksie van die konsep na die optrede (die proses van die skep van 'n produksie).
- Die uitdagings is werklik in die wêreld van die optrede en getrou aan die kandidaat se vertoning (gesien vanaf die motivering en rede gegee deur die kandidaat in die motivering van die verslag).
- Die verslag moet in die taal van drama geskryf word (die begrip van die drama terminologieë wat verband hou met die produksie en die stel).
- Die verslag moet realisties wees.
- In wese moet die verslag die kandidaat se leerervaring bevat wat ooreenstem met die doelwitte van die vak en in die metataal daarvan duidelik gestel is. Nasieners moet die kandidaat se skryfvaardighede by die beoordeling van hierdie vraag beoordeel.

(20)
[20]

OF

VRAAG 11: DIE ROL VAN DIE REGISSEUR

11.1 Gebruik die rubriek om hierdie vraag te evalueer:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	16–20	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdienselike optrede	14–15	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	12–13	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	10–11	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	8–9	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–5	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant'. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

Ritme in drama speel 'n baie belangrike rol, veral in die tydberekening van die drama. Dit dra by tot die sukses van die ontvouende intrige en die bereiking van die vereiste emosie van die toneelstuk. Hier is 'n paar voorbeelde met betrekking tot die toepassing van ritme in die drama

- Ritme in die dialoog tussen karakters kan die genre, styl, tema en struktuur van die drama bepaal.

Die ritme van die dialoog aflewering in 'n toneelstuk kan die tema bepaal. Dit kan bepaal word deur die hoeveelheid en die lengte van pouses, die gebruik van klem, die volume waarbinne 'n toneelstuk wil die gehoor wil aanspreek. Hoe praat die karakters? poësie het sy eie ritme wat ook vasgestel word deur die meter wat gebruik word deur die digter. Die toon van die toespraak in terme van 'n dialoog, soms dialoog kan vertelling wat die ritme kan verander van stadig om vinnig as die klimaks en 'n dalende tempo by die anti-klimaks. Terwyl in komiese kruis-spraak, die tempo byna ten alle tye stadig is in die drama omdat die karakters en die gehore probeer om die onsamehangende dialoog uit te pluus en dit verteenwoordig die temas van bespottling en sinneloosheid, ens.

Die meeste dramaturge sal ritme toepas op die uitkomst van die drama. Die intrige is dus die verpakking van die gebeure in die produksie en ritme bepaal die tempo waarteen hulle uitgepak word. In Absurde Teater, impliseer die gebruik van lang pouses die subtiliteit van tempo en die vervelige oomblik. Die absurde dramas handhaaf dieselfde tempo regdeur die spel. Daarom word die intrige nie opgelos/uitgepak na 'n besluit, indien die ritme op 'n konstante stadige tempo is nie. Die intrige beweeg nie, dus word die struktuur van die drama sikliese soos in Afspraak met Godot en die *Bald Prima Donna*.

Hoe vinniger die ritme van die drama, hoe meer die aktiwiteite word geïmpliseer in terme van die draaiboek en die optrede self. 'n Besige atmosfeer vereis 'n besige draaiboek (die toon van dialoog, die handeling wat aan akteurs in terme van die verhoogrigtings aksies, die temas voorgestel deur die draaiboek). Die eentonige atmosfeer in Afspraak met Godot word veroorsaak deur karakters se gebrek aan ontwikkeling in terme van die ritme van handeling. Die atmosfeer word dus dromerige en dof byna vaag en stadig word as gevolg van die gebrek aan ritmiese verandering en die ontwikkeling in die tempo van die produksie self.

Die bogenoemde is die voorstelle en die kandidaat kan dalk nie in staat wees om sy respons woordeliks te herhaal nie. Merkers moet hierdie vraag met absolute oorweging vir die bogenoemde notas evalueer en moet in staat wees om die denkrigting binne die kandidaat se respons te vind.

[20]

OF

VRAAG 12: DIE ROL VAN DIE ONTWERPER

12.1 Gebruik die volgende rubriek en die voorgestel notas die kandidaat se respons te assessee:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9–10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseer, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteike optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseer, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6–7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseer, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseer, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseer nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureer, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0–2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

Sommige van die belangrikste bydraes tot die stel ontwerp van die toneelstuk of produksie kan as die volgende word:

- Dui op die styl en toon van die drama/filmproduksie.
- Om die omgewing van die drama (die visuele wêreld van die drama) te skep.
- Die skepping van stemming en atmosfeer (die atmosfeer).
- Om leidrade oor die tyd van die toneelstuk/filmproduksie te voorsien.
- Om die temas van die drama/film produksie te ondersteun.
- Om karakter beweging of blok binne die kreatiewe ruimte te oorweeg.

Die bogenoemde inligting moet duidelik in die kandidaat se reaksie wees. Merkers moet die agtergrond van die kandidaat in hulle respons oorweeg. Kandidaat moet in staat wees om die feite oor stelontwerp van toepassing op die film/produksie wat hulle gebruik as 'n voorbeeld.

(10)

12.2 Gebruik die volgende rubriek en die voorstelle wat volg om die kandidaat se reaksie te bepaal:

KATEGORIE	PUNTE	BESKRYWERS (BEWYS)
Uitstaande optrede	9-10	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, volledig en logies, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n uitstekende en hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk tot 'n oorspronklike interpretasie en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n verskeidenheid van oorspronklike en/of relevant dramatiese verwysings. • Insig, vloeiend, observasie en kennis word treffend uiteengesit.
Verdiensteilke optrede	8	<ul style="list-style-type: none"> • Goed georganiseerd, omvattend, afgeronde struktuur. • Vertoon 'n hoë vlak van bevoegdheid om inligting te verwerk en deurdagte keuse van feite. • Gebruik 'n seleksie van relevante dramaverwysings. • Toon insig, waarneming en kennis – goed uiteengesit.
Bevredigende optrede	6-7	<ul style="list-style-type: none"> • Georganiseerd, omvattend, 'n bevredigende vlak van bevoegdheid, sommige foute is waarneembaar in die opstel struktuur. • Interessante aanbieding, duidelike stellings, oortuigende, eenvoudige taalgebruik. • Ondersteun deur 'n keuse van relevante dramaverwysings. • Toon 'n goeie begrip van die tema. Sommige logiese stellings.
Voldoende optrede	5	<ul style="list-style-type: none"> • Struktuur nie altyd logies. • Demonstreer 'n basiese begrip, maar is geneig om ondeurdagte en gestereotipeerde antwoorde te verskaf. • Genoegsame seleksie van relevante dramaverwysings. • Nie altyd 'n hoë vlak van insig nie en voel gememoriseerd, by tye verbeeldingloos. Nie 'n hoë vlak van insig.
Middelmatige optrede	4	<ul style="list-style-type: none"> • Opstel nie altyd georganiseerd nie, struktuur nie altyd logies nie. • Nie altyd genoeg inligting nie; swak taalgebruik moontlik 'n bydraende faktor. • Kandidaat motiveer nie sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde nie.
Elementêre optrede	3	<ul style="list-style-type: none"> • Ongestruktureerd, beperkte woordeskat en min poging aangewend om die inligting op 'n aanvaarbare manier aan te bied. • Baie min inligting, deurmekaar aangebied, nie maklik om te volg nie, dikwels irrelevant. • Kandidaat het nie die bevoegdheid om sy/haar antwoord met toepaslike voorbeelde te motiveer nie.
Onvoldoende	0-2	<ul style="list-style-type: none"> • Onsamehangend, baie min werk gelewer, beperkte vaardigheide. • Irrelevant. • Eenvoudige frases of woorde neergeskryf wat deur kandidaat gememoriseer is, maar geen begrip word getoon nie.

Die volgende is voorstelle en moontlike inhoud wat gevind kan word in die bewyse van die kandidaat se antwoord.

Die belangrikste rol van kostuumontwerp in die teater sluit, onder ander, die voorsiening van fisiese en emosionele ondersteuning aan elke karakter deur die kombinasie van klere om karakterisering te bevorder; en ook die gee van detail kostuum soos per karakter in die produksie se intrige, konsep en konteks van die hele spel te ondersteun. Die tyd van die plek, die era, die tydperk is ook 'n sterk visuele teken wat die detail van die kostuum bygevoeg moet word. Dit is dus die rol van die ontwerper om al hierdie aspekte te ondersoek en dit by die konsep van die spel te voeg om die boodskap en die tyd te verbeter.

Kandidaat moet volle begrip van die konsepte van ontwerp aantoon en die doel van elke ontwerp in die teater wys. Hulle moet in staat wees om hierdie kennis in te bring met die produksie teater/film in die vraag. Hierdie vaardighede moet duidelik in kandidate se respons.

Byvoorbeeld:

In *Sophtown*, dra Mingus die Simpsons se pak, Stetson hoede, pyl hemp, Saxons, Crockett en Jones is die handelsname van sy kostuum. Dit is soortgelyk aan die Italiaanse mafia soort kleredrag. Sophtown sinspeel op die Amerikaanse tipe lewenstyl wat verband hou met die lewendige, musikale en gesofistikeerde mense van Sophtown. Mingus, as 'n karakter in die drama, verteenwoordig die subtiele uitbeelding van die benedelede van Sophtown. Ons verstaan sy kleredrag ook met visuele ooreenkomste met dié van die Italiaanse bendes. Die ontwerper gebruik Mingus so akkuraat soos 'n ware 1950 bende om die geweld in die drama rakende *Sophtown* te verbeter.

Kandidaat moet die vaardigheid van die identifisering van die ontwerp van die kostuum wys, dit met 'n karakter van binne die film/teater produksie assosieer. Die tydperk/tyd van die drama, miskien deur die karakter, word aangespreek deur kostuumontwerp.

(10)
[20]

TOTAAL AFDELING E: 20
GROOTTOTAAL: 150